

Джеймс Матю Бари

ПИТЪР ПАН

Превод от английски
Теодора и Боян Атанасови

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ПИТЪР ПАН СЕ ПРОМЪКВА	7
2. СЯНКАТА.....	21
3. ХАЙДЕ, ТРЪГВАМЕ!	34
4. ЛЕТЕНЕТО	53
5. ИСТИНСКИЯТ ОСТРОВ	67
6. КЪЩИЧКАТА.....	83
7. ПОДЗЕМНОТО ЖИЛИЩЕ.....	96
8. ЛАГУНАТА НА СИРЕНИТЕ	107
9. ПТИЦАТА НИВГА	125
10. ЩАСТЛИВИЯТ ДОМ	131
11. ПРИКАЗКАТА НА УЕНДИ.....	141
12. ПИРАТИТЕ ОТВЛИЧАТ ДЕЦАТА	152
13. ВЯРВАШ ЛИ ВЪВ ФЕИ?.....	160
14. ПИРАТСКИЯТ КОРАБ.....	173
15. „Този път или Хук, или аз“	185
16. ЗАВРЪЩАНЕ У ДОМА	200
17. КОГАТО УЕНДИ ПОРАСНА.....	214

ПИТЪР ПАН СЕ ПРОМЪКВА

Всички деца порастват, само едно дете не порасна. Те рано разбират това. Ето как Уенди го разбра. Един ден, когато беше на две години, както си играеше в градината, тя откъсна едно цвете и изтича да го занесе на майка си. Сигурно е изглеждала много сладка, защото мисис Дарлинг сложи ръка на сърцето си и извика: „Ах, защо не може да останеш такава завинаги!“ Тя не каза нищо повече на тази тема, но оттогава Уенди знаеше, че трябва да порасне. Всяко дете разбира това, когато стане на две години. Тази възраст е краят на най-хубавото.

Те, естествено, живееха на номер четиринайсет и преди Уенди да се появи на бял свят, майка ѝ беше най-важната личност в семейството. Беше очарователна дама с романтична душа и на сладките ѝ устни често се появяваше закачлива усмивка. Романтичната ѝ душа приличаше на онези мънички кутийки, поставени една в друга, които пътешествениците донасят от загадъчния Изток – колкото и кутийки да отвориш, все изскача друга, още по-малка. А на закачливите ѝ сладки устни имаше една целувка, която Уенди никога не успяваше да хване, макар че съвсем явно си беше там – в десния ъгъл на устата.

Ето как мистър Дарлинг спечелил майката на Уенди: многобройни млади мъже – те я познавали още от момчешките си години, когато била малко момиче – едновременно открили, че тя много им харесва и всички се затичали към нейната къща да ѝ направят предложение за женитба, но мистър Дарлинг взел фойтон и ги изпреварил – така я спечелил. Спечелил я цяла-целеничка с изключение на най-вътрешната кутийка и целувката в ъгъла на устата. Той изобщо никога не научил за кутийката, а след време се отказал от опитите да улови целувката. Уенди смяташе, че може би Наполеон би успял да хване целувката, но аз си мисля, че и той нямаше да може; представям си го как напразно се опитва да я улови и как накрая си отива разгневен, като затръшва вратата.

Мистър Дарлинг се хвалеше на Уенди, че майка ѝ не само го обичала, но и уважавала. Той беше от онези дълбокомислени мъже, които разбират от акции и облигации. Всъщност никой в действителност не разбира тия неща, но той наистина имаше вид на човек, който ги разбира и често казваше, че акциите се качвали, а облигациите спадали; и го казваше по начин, който би накарал всяка жена да го уважава.

На сватбата майката на Уенди била с бяла рокля и отначало водела книгата с домакинските сметки отлично, почти с радост, като че ли това е игра, и не пропускала да впише дори китка магданоз; но лека полека цели зелки почнали да изпадат от сметките и на тяхно място се появявали рисунки на бебета. Вместо да събира числа, рисувала бебета – искала да отгатне дали ще се роди момче или момиче.

Първа дошла Уенди, после Джон и най-накрая Майкъл. След раждането на Уенди, една-две седмици родителите ѝ се питали дали ще могат да си я задържат, или ще трябва да я подарят някому, защото с нея разноските на семейството много нараствали. Мистър Дарлинг страшно се гордеел с нея, но понеже бил много честен човек, сядал на ръба на леглото, където лежала мисис Дарлинг, хващал ръката ѝ и почвал да пресмята разноските, а през това време тя го гледала умолително. Майка ѝ искала да си я задържат, пък да става каквото ще, но според него въпросът не можел да се решава така. Неговият начин бил да вземе молив и лист хартия и да се залови да смята; но ако през това време тя предложила нещо, той се обърквал и започвал сметките си от самото начало.

– Но не ме прекъсвай – молел я той. – Вкъщи имам една лира и седемнайсет шилинга, в кантората – два шилинга и шест пенса; мога да престана да пия кафе в кантората, значи спестяваме, да речем, десет шилинга, това прави две лири, девет шилинга и шест пенса, и с твоите осемнайсет шилинга и три пенса прави три лири, девет шилинга и седем пенса, и с пет лири, нула шилинга и нула пенса в чековата ми книжка прави осем лири, девет шилинга и седем пенса. – Кой мърда там? – Осем лири, девет шилинга и седем пенса, точка и седем на ум – не говори, мила – и с лирата, която даде назаем на онзи човек, дето звъня на вратата – тихо, моето дете – точка и дете наум – ето на, заради тебе сбърках! – девет лири, девет шилинга и седем пенса ли казах? Да, казах девет лири, девет шилинга и седем пенса. Въпросът е: можем ли да се опитаме една годи-

на да караме с девет лири, девет шилинга и седем пенса на месец?

– Разбира се, че можем, Джордж – викнала мисис Дарлинг, но тя била пристрастна, а всъщност той имал по-благороден характер от нея.

– Помни, има и заушки – предупреждавал я той почти заплашително и отново нареждал. – Заушки – една лира, това съм го записал, но по-скоро може да е и лира и половина – мълчи, – морбили – една лира и пет шилинга, рубеола – половин гвинея, това прави две лири, петнайсет шилинга и шест пенса – не ми се заканвай с пръст – магарешка кашлица, да речем, петнайсет шилинга – и така продължавал. Всеки път сборът бил различен, но в края на краищата Уенди успяла да се промъкне, като намалили заушките на дванайсет шилинга и шест пенса, а двата вида шарка писали като една болест.

Същите вълнения имаше и при раждането на Джон, а на Майкъл едва-едва му се размина; но си задържаха и двамата. Скоро след това може да ви се е случвало да ги видите тримата, наредени в редица, как отиват в детската градина на мис Фул-съм, придружени от бавачката си.

Тъй като мисис Дарлинг много обичаше всичко да бъде както трябва, а мистър Дарлинг страшно държеше с нищо да не се отличава от съседите, децата, разбира се, имаха бавачка. Понеже трите деца изпиваха огромно количество мляко, семейството беше бедно и затова за бавачка взеха едно много сериозно нюфаундленско куче, което се наричаше Нана; преди да го приберат Дарлингови, то нямаше господар. Нана открай време обръщаше голямо

внимание на всички деца и семейството се запозна с нея в Кензингтън Гардънс, където тя прекарваше по-голямата част от свободното си време, като постоянно надничаше в детските колички. Небрежните бавачки много я мразеха, защото тя вървеше подире им до вкъщи и ги кореше пред господарките им. Нана се оказа безценна бавачка. Колко грижливо и внимателно къпеше децата, по всяко време на нощта ставаше, щом заплачеше някое от поверените ѝ деца. Разбира се, колибката ѝ беше в детската стая. С гениален усет предугаждаше кога кашлицата е дребна работа, дете само те кара да се ядосваш, и кога трябва да се увие чорап около врата. До смъртния си час имаше вяра само в едновременните лекарства – като листа от ревен – и с ръмжене изразяваше презрението си към всички модерни измишльотини за микроби и други подобни. Бе крайно поучителна гледка да я види човек как съпровожда децата до училище: вървеше спокойно до тях, когато се държаха добре, или изтикваше обратно в редицата онези, които се отделяха настрани. Когато Джон имаше час по футбол, тя никога не забравяше да вземе пуловера му и обикновено носеше чадър в устата си, в случай че завали. В сутерена на училището на мис Фулсъм имаше стая, където бавачките чакаха да свършат занятията. Те седяха на пейки, а Нана лежеше на пода, но това беше единствената разлика. Те се преструваха, че не я забелязват – считаха я за същество с по-долно обществено положение – а тя презираше празните им приказки. Нана се дразнеше, когато приятелките на мисис Дарлинг влизаха в детската стая, но все пак при техните посещения тя бързо-бързо сваляше

престилката на Майкъл и му слагаше онази със синия ширит, оправяше роклята на Уенди и се спускаше да вчеше косата на Джон. В никоя детска стая по света не е царувал по-голям ред и мистър Дарлинг си даваше сметка за това; но все пак понякога се тревожеше и се питаше дали съседите не ги одумват; а трябваше също да помисли как ще гледат в града на човек, който е поверил децата си на грижите на едно куче.

Нана му създаваше и други грижи. Понякога му се струваше, че тя не се възхищава от него. „Знам, че тя извънредно много се възхищава от тебе, Джордж“ – уверяваше го мисис Дарлинг и правеше знак на децата да се държат особено мило към баща си. Тогавя всички започваха да скачат и танцуват, а понякога позволяваха и на Лиза, единствената им друга прислужница, да лудува с тях. С бяла шапчица на главата и с дълга пола, тя изглеждаше като мъничко момиченце, макар че когато я наемаха, се кълнеше, че отдавна е навършила десет години. Колко весели бяха тези палавници! И най-весела от всички беше мисис Дарлинг – така лудешки се въртеше на пръсти, че от нея се виждаше само целувката, и ако в такъв миг изтичаш, би могъл да хванеш тази неуловима целувка. Никое семейство не е било по-естествено и по-щастливо – до момента, когато се появи Питър Пан.

За Питър Пан мисис Дарлинг чу за първи път, когато разтребваше из главите на децата си. Всяка добра майка има обичай да тършува в главите на децата си вечер, когато заспят, да подрежда всичко за следната сутрин и да поставя пак на мястото им всички неща, които са били захвър-

лени през деня. Ако можеше да лежиш буден (но, разбира се, това е невъзможно), щеше да видиш как и твоята майка върши това и щеше да ти е интересно да я наблюдаваш. Също като че ли подрежда чекмеджета. Сигурно ще я видиш коленичила до леглото ти как се заглежда насмешливо в някои неща, които си напъхал в главата си, как се чуди откъде ли пък ти е попаднало това или онова, как открива разни сладки неща – и някои не толкова сладки, – как едни неща притиска до бузата си, сякаш са мили като котенца, а други бързо скрива, да се не виждат. Когато се събудиш на сутринта, виждаш, че всичките проклетии и лоши склонности, с които си си легнал, са сгънати на няколко ката и мушнати на дъното на ума ти; а отгоре, добре проветрени, са разгънати по-хубавите ти мисли, които само чакат да ги облечеш.

Не зная дали някога сте виждали карта на човешки ум. Докторите понякога чертаят карти на други части от човешкото тяло и картата, която ще направят на твоето тяло, може да бъде страшно интересна. Но има да чакаш, ако се надяваш да начертаят карта на детски ум, който е не само объркан, но и постоянно се върти в кръг. По него има линии на зиг-заг, също като температурата ти, която записват на листче, когато си болен. Те вероятно представляват пътищата на острова, защото Небивала земя е винаги, повече или по-малко, остров. На острова има странни цветни петна: има коралови рифове и бързи кораби в далечината; диваци и уединени леговища на диви зверове; джуджета, повечето от които са шивачи; пещери, в които текат реки; принцове, които имат шес-

тима по-големи братя; хижа, която аха-аха ще рухне; и една дребничка стара дама с гърбав нос. Лесно щеше да бъде да се начертае тази карта, ако това беше всичко. Но там е още и първият учебен ден; ходенето на черква; там са бащите; има ръкоделие; убийства и обесвания; глаголи, които изискват дателен падеж; деня, когато вкъщи ще направят шоколадов пудинг; гдето сам си извади зъбчето и т. н. Това може да е част от острова или пък да е от друга карта, която прозира отдолу. И цялата работа е доста объркваща, особено защото всички тия неща непрекъснато се движат.

Разбира се, разните небивали земи много се различаваха една от друга. В Небивалата земя на Джон например имаше лагуна и над нея летяха фламинга, по които Джон стреляше, а Майкъл, който беше много малък, имаше само едно фламинго и над него летяха лагуни. Джон живееше в една обърната лодка на плажа. Майкъл имаше вигвам, а Уенди къщичка от изкусно съшити листа. Джон нямаше приятели, Майкъл имаше приятели нощем, а Уенди имаше малко вълче, изоставено от родителите си. Изобщо между Небивалите земи имаше родствена връзка и ако те заста-неха една до друга, би могъл да кажеш, че носят на едната е същият като на другата и т.н. Децата винаги ще изкарват на пясъка кожените си лодки по тези омагьосани брегове. Ние също сме били там; още можем да чуем тътена на разбиващите се вълни, макар никога вече да не излезем на брега.

От всички прелестни острови Небивала земя е най-уютният и най-гъсто изпълнен с разни неща. Той не е

голям, не е разпрострян нашироко, нали знаеш, в него няма дълги скучни разстояния между едно приключение и друго, а всичко е струпано наблизно по много приятен начин. Когато денем играеш на Небивала земя със столове и покривка за маса, няма нищо страшно, но през двете минути, тъкмо преди да заспиш, всичко става почти като истинско; затова нощем в стаята свети кандило.

Понякога, когато се разхождаше из умовете на децата си, мисис Дарлинг срещаше неща, които не можеше да разбере, и от тези неща най-смайващото беше името Питър. Тя не познаваше никакъв Питър, но въпреки това срещаше тук-таме името му в умовете на Джон и Майкъл, а на Уенди целият ум бе изподраскан с него. С ясните си, големи букви това име изпъкваше над всички други думи и както мисис Дарлинг се вглеждаше в него, стори и се, че то има странно дързък вид.

– О, да, той е доста дързък – съгласи се Уенди със съжаление, а майка ѝ взе да я разпитва:

– Но кой е той, пиленце?

– Това е Питър Пан, нали знаеш, мамо.

Отначало мисис Дарлинг не се сещаше, но след като се върна мислено в детските си години, тя си спомни за един Питър Пан, за когото казваха, че живеел с феите. За него се разказваха странни истории, като например тази, че изпращал умрелите деца, за да не се плашат. Тя беше вярвала в него едно време, но сега, вече женена и разумна, много се съмняваше, че съществува такава личност.

– Освен това – каза тя на Уенди – сега той вече ще да е пораснал.

– О, не, не е пораснал – довери ѝ с убеден глас Уенди. – Той има точно моите размери. – Искаше да каже, че по ум и тяло той е колкото нея. Не знаеше как бе разбрала това; просто знаеше, че е така.

Мисис Дарлинг се посъветва с мистър Дарлинг, но той се усмихна пренебрежително.

– Помни ми думата – каза той, – сигурно Нана им е вкарала в главите някаква глупост. Точно такава нещо ще измисли едно куче. Не обръщай никакво внимание на тази щуротия и всичко ще се размине от само себе си.

Обаче не се размина от само себе си; и скоро немирното момче я изплаши здравата.

Децата преживяват и най-страшните приключения, без да се смущават. Те например могат да си спомнят и да разкажат една седмица по-късно, че са срещнали умрелия си баща, когато са били в гората, и са играли с него. По същия небрежен начин Уенди една сутрин направи тревожно разкритие. Няколко листа от дървета бяха намерени на пода в детската стая, които, със сигурност може да се каже, не бяха там, когато децата си лягаха вечерта. И докато мисис Дарлинг се мъчеше да разгадае как са дошли в стаята, Уенди каза със снизходителна усмивка:

– Май че пак този Питър е направил това.

– Какво искаш да кажеш, Уенди?

– Много лошо е от негова страна да не ги измете – каза Уенди с въздишка. Тя обичаше стаята им да е разтребена и чиста.

После по най-естествен начин обясни, че Питър понякога идвал нощем в детската стая, сядал на пода до нейно-

то легло и ѝ свирел на свирката си. За жалост, тя никога не се събуждаше и не можеше да каже откъде знае това; просто го знаела.

– Какви глупости говориш, скъпа моя! Никой не може да влезе вкъщи, без да почука.

– Май че минава през прозореца – каза тя.

– Мило дете, ами ние сме на третия етаж.

– А не бяха ли листата точно под прозореца, мамо?

Това беше свършено вярно: листата бяха намерени много близко до прозореца.

Мисис Дарлинг не знаеше какво да мисли, защото на Уенди всичко изглеждаше толкова естествено, че човек не би могъл просто да каже, че тя е сънувала и да не мисли повече за тази история.

– Дете мое – извика майката, – защо не ми каза за това по-рано?

– Забравих – отвърна Уенди, без да се замисли, защото бързаше да закуси.

О, разбира се, трябва да е сънувала. Но пък, от друга страна, имаше листа на пода. Мисис Дарлинг ги разгледа внимателно. Бяха само жилки от листа, но никое дърво в Англия няма такива листа. Тя пълзешком разгледа пода със свещ в ръка, търсейки следи от някакви необикновени крака. Мушна ръжена нагоре в комина и го развъртя, после почна да чука по стените. Спусна един ширит от прозореца до тротоара – до долу имаше десет метра отвесна стена, а не се виждаше и водосточна тръба, по която някой да може да се покатери.

Разбира се, Уенди е сънувала.